

Sygn. akt III AUa 694/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Pasek
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz SO del. do SA Jacek Chaciński (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2019 r. w Lublinie

sprawy T. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddziałowi w W.

o odsetki

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddziału w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 27 kwietnia 2018 r. sygn. akt IV U 89/18

I. oddala apelację;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddziału w W. na rzecz T. G. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Jacek Chaciński Małgorzata Pasek Małgorzata Rokicka-Radoniewicz

III AUa 694/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Zamościu zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddziału w W. z dnia 5 grudnia 2017 r. i przyznał T. G. odsetki ustawowe z tytułu opóźnienia w wypłacie emerytury od (...) do dnia wypłaty. Zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddziału w W. na rzecz T. G. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Wnioskodawca T. G., ur. (...), od dnia 21.03.2009 r. miał przyznaną wcześniejszą emeryturę. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. decyzją z 11.09.2014r., w wyniku rozpoznania wniosku z dnia 11.06.2014r., odmówił wnioskodawcy przyznania emerytury z art.55 obliczonej w myśl art.26 ustawy emerytalnej, wobec pobierania emerytury wcześniejszej. Sąd Okręgowy w Zamościu wyrokiem z dnia 13.05.2015 r. zmienił w/w decyzję i ustalił wnioskodawcy emeryturę obliczoną w myśl art.26. Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 04.11.2015 r. wydanym w sprawie sygn. akt III Aua 632/15 uchylił powyższy wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu i przekazał sprawę organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Decyzją z dnia 04.01.2016 r. organ w wyniku ponownego rozpoznania wniosku z dnia 11.06.2014r. przeliczył wnioskodawcy emeryturę na podstawie art.26 ustawy emerytalnej z uwzględnieniem zwaloryzowanego kapitału początkowego i kwoty zaewidencjonowanych składek z uwzględnieniem waloryzacji i ustalił wysokość świadczenia w kwocie zaliczkowej od 01.06.2014 r., z pomniejszeniem o sumę kwot pobranych emerytur w wysokości 213.130,61 zł. Decyzją z dnia 13.01.2017 r. organ z urzędu przeliczył wysokość emerytury, przyjmując inne średnie dalsze trwanie życia. Sąd Okręgowy w Zamościu wyrokiem z 27.06.2016 r. zmienił powyższe decyzję i przeliczył emeryturę bez pomniejszania o kwotę stanowiącą sumę pobranych emerytur, wniosek o odsetki przekazał do rozpoznania organowi i zasądził od organu na rzecz wnioskodawcy kwotę 120 zł tytułem kosztów postępowania. Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 07.06.2017 r., wydanym w sprawie sygn. akt III AUa 984/16 zmienił częściowo powyższy wyrok oraz poprzedzające go decyzje i ustalił wnioskodawcy prawo do obliczenia emerytury na dzień 01.06.2014r., przy pomniejszeniu o kwotę stanowiącą sumę pobranych emerytur w okresie od 01.01.2013 r. do 31.05.2014 r. w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy organ zaskarżonymi decyzjami z 04.01.2016 r. i 13.01.2016 r. wyliczył emeryturę wnioskodawcy zgodnie z art. 55. Zatem przedmiotem sporu nie było już ustalenie czy wnioskodawca ma prawo do emerytury wyliczonej z art.55 w zw. z art.26. Sporna pozostawała kwestia czy przy wyliczeniu wysokości emerytury obliczonej w myśl art.55 w zw. z art.26 należy odliczyć kwoty pobranych wcześniejszych emerytur. Sąd Apelacyjny przyjął, że wnioskodawcy przysługuje emerytura na dzień 01.06.2014r., po pomniejszeniu o sumę kwot pobranych emerytur za okres od 01.01.2013r. do 31.05.2014 r. w kwocie 5.488,98 zł, która jest wyższa od emerytury obliczonej w myśl art.53. Sąd II instancji argumentował, że przepis art.25 ust.1b wszedł w życie z dniem 01.01.2013r., zatem nowy przepis winien być stosowany od jego wejścia w życie. Niepomniejszanie zaś emerytury kapitałowej o kwoty emerytur pobranych od dnia 01.01.2013r. sprzeczne byłoby z treścią art.25 ust.1b.

Organ rentowy w wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 07.06.2017 r. decyzją z 04.08.2017 r. przeliczył emeryturę od 01.06.2014r. i wypłacił stosowne wyrównanie za okres od 01.06.2014 r. do 31.08.2017 r. w kwocie 30.573,25 zł.

Wnioskiem z dnia 07.11.2017 r. skarżący wystąpił do organu o wypłacenie odsetek ustawowych od niewypłaconych w terminie miesięcznych świadczeń w wysokości ustalonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 07.06.2017 r., od kwoty wyrównania 30.573,25 zł liczonych od 11.06.2014 r. do dnia wypłaty. Wniósł o wypłatę kosztów zastępstwa procesowego, o odsetki ustawowe, a od 01.01.2016 r. o odsetki z tytułu opóźnienia od nieterminowego wypłacenia różnicy świadczeń.

W wyniku rozpoznania w/w wniosku organ wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny o oparciu o akta emerytalne wnioskodawcy oraz akta niniejszej sprawy.

Sąd wskazał, że zgodnie z treścią art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., 1383 ze zm.) jeśli organ rentowy w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów lub umów międzynarodowych, nie ustali prawa do świadczenia lub nie wypłaci świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych

przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie wystąpiły okoliczności, które spowodowałyby wyłączenie odpowiedzialności organu rentowego.

W związku z powołaniem się przez organ rentowy na treść art.118 ust.1 i 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2017 r., 1383) – zwanej dalej ustawą emerytalną - i wskazaniem, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności, niezbędnej do wydania decyzji, uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego – Sąd podniósł, że przepis ten ma zastosowanie ale tylko w przypadku jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia. Jeżeli więc odpowiedzialność taka jest po stronie organu rentowego to ubezpieczony ma prawo do odsetek. Zatem przepis art.118 ust.1a ustawy emerytalnej może dotyczyć wyłącznie takiej sytuacji, gdy dla wykazania okoliczności, która miałaby wpływ na prawo do świadczenia, dopiero w postępowaniu sądowym zostałyby przedstawione odpowiednie dowody, z których strona mogłaby skorzystać już w postępowaniu przed organem rentowym, lecz tego nie uczyniła.

W ocenie Sądu wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem oznacza, że opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które organ ponosi odpowiedzialność, choćby nie można mu było zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa.

Sąd podniósł, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy organ rentowy początkowo odmówił wnioskodawcy ustalenia prawa do emerytury obliczonej na podstawie art.26 w zw. z art. 55 ustawy emerytalnej, a po wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 04.11.2015 r. decyzjami z 04.01.2016r. i 13.01.2016 r. ustalił emeryturę na podstawie powołanych przepisów, z tym że w zaniżonej wysokości wynikającej z pomniejszenia o sumę kwot pobranych wcześniejszych emerytur. Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 07.06.2017 r. częściowo zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 27.06.2016 r. i decyzjami z dnia 04.01.2016 r. i 13.01.2016 r. ustalił, że wnioskodawcy przysługuje emerytura przy pomniejszeniu o kwotę stanowiącą sumę pobranych wcześniejszych emerytur, ale pobranych jedynie w okresie od 01.01.2013 r. do 31.05.2014 r. W postępowaniach odwoławczych od decyzji organu z dnia 11.09.2014r. oraz od decyzji wydanych w wyniku ponownego rozpoznania sprawy z dnia 04.01.2016 r. i 13.01.2016 r. wnioskodawca nie składał żadnych dodatkowych dokumentów. Sad zaznaczył, że w toku postępowania sądowego nie ujawniły się żadne nowe okoliczności, których nie mógł mieć na uwadze organ rentowy wydając zaskarżone decyzje. Błędy stwierdzone w zaskarżonych decyzjach wynikały z niewłaściwej interpretacji przepisów prawa. Tak więc o wydaniu przez organ rentowy decyzji niekorzystnych dla wnioskodawcy, zmienionych następnie orzeczeniami Sądu, zdecydowała tylko nietrafna wykładnia obowiązujących przepisów prawa. W tych okolicznościach Sąd doszedł do przekonania, że początkowa odmowa przeliczenia wnioskodawcy świadczenia zgodnie z art. 55 ustawy emerytalnej, a następnie zniżenie wysokości świadczenia wobec pomniejszenia emerytury o łączną sumę pobranych emerytur, a nie za okres od 01.01.2013 r. do 31.05.2014 r. oznacza, że opóźnienie w wypłacie świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

W tej sytuacji, na podstawie przepisu art. 85 ust. 1 cytowanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych organ rentowy jest obowiązany do wypłaty odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczenia.

Sad wskazał, że zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 12 poz. 104) odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty do dnia wypłaty świadczeń.

Wniosek o ustalenie prawa do renty wnioskodawca złożył w organie rentowym w dniu 11.06.2014 r. i od tej daty biegł 30 - dniowy termin do wydania decyzji (art. 118 ust. 1 ustawy emerytalnej). W ocenie Sadu z uwagi na fakt, iż decyzjami z 04.01.2016 r. i 13.01.2016 r. organ w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 04.11.2015 r. przeliczył emeryturę według zasad kapitałowych i częściowo wypłacił należne świadczenie, które ostatecznie ustalił w prawidłowej wysokości dopiero w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 07.06.2017 r., wnioskodawcy przysługują odsetki po upływie 30 dni na wydanie decyzji, tj. od (...)do dnia wypłaty świadczenia w pełnej wysokości, z uwzględnieniem częściowej wypłaty świadczenia na podstawie decyzji z dnia 13.01.2016r.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i powołane przepisy, zakres zaskarżonej decyzji oraz wniosek skarżącego, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i ustalił T. G. prawo do odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczenia od(...) do dnia wypłaty.

Sąd zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz wnioskodawcy kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Orzeczenie o kosztach uzasadnił treścią art. 98 § 4 kpc w związku z § 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., 1800).

Z wyrokiem tym nie zgodził się organ rentowy. Wniósł apelację. Zaskarżył wyrok w całości zarzucając:

- błędną wykładnię przepisów prawa materialnego t.j. art.85 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych i art.118 ust.1 i 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS poprzez uznanie, że organ rentowy ponowi odpowiedzialność za nieustalenie prawa do świadczenia w ustalonym terminie;

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału poprzez przyjęcie że organ rentowy pozostawał w zwłoce z wypłatą emerytury ustalonej decyzją z dnia 4 stycznia 2016 r. i 13 stycznia 2016 r. od dnia(...)mając na uwadze ustalenia w zakresie spełnienia warunków prawa do emerytury obliczonej na podstawie art.55 w zw. z art.26 ustawy przez Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 4 listopada 2015 r. w sprawie III AUa 632/15 oraz treść wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 7 czerwca 2017 r. sygn akt III AUa 984/16;

- naruszenie przepisów postępowania poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny zebranego materiału dowodowego (art. 233 § 1 k.p.c.) i nie ustosunkowanie się do całości materiału (art.328 § 2 k.p.c.).

Mając na względzie te zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu I instancji.

Okoliczności faktyczne sprawy nie były sporne i zostały ustalone na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i aktach organu rentowego. Dowody te zostały w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazane i omówione. Dlatego też bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Zarzut ten nie został w apelacji w żaden sposób uzasadniony. Nie został także uzasadniony zarzut przekroczenia granicy swobodnej oceny dowodów.

Spór sprawie niniejszej sprowadzał się do kwestii, czy dokonanie przez organ rentowy wykładni przepisu ustawy będącego podstawą ustalenia prawa do świadczenia i jego wysokości, która to wykładnia nie została podzielona przez sąd w postępowaniu odwoławczym powoduje, że organ rentowy nie ustalając prawa do świadczenia był w zwłoce w rozumieniu art.85 ust 1 ustawy dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych.

Kwestia ta została już wyjaśniona w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych. Organ rentowy ponosi odpowiedzialność za odmowę przyznania świadczenia, jeżeli niezbędne okoliczności faktyczne uzasadniające nabycie prawa zostały ustalone w postępowaniu przed tym organem, a odmowa przyznania świadczenia jest wynikiem błędu w wykładni lub/i zastosowaniu prawa materialnego. W takim przypadku późniejsze wydanie prawomocnego wyroku sądu ubezpieczeń społecznych przyznającego świadczenie i wpływ tego wyroku do organu rentowego nie mają znaczenia dla biegu terminu do wydania decyzji, od upływu którego ubezpieczonemu przysługują odsetki (wyrok SN z 7 kwietnia 2010 r., I UK 345/09, wyrok SN z 25 stycznia 2005 r., I UK 159/04, wyrok SN z 14 września 2007 r., III UK 37/07). Stanowisko to Sąd Apelacyjny w pełni podziela. Decyzja organu rentowego z dnia 11 września 2014 r. odmawiająca wnioskodawcy prawo do przeliczenia emerytury na podstawie art. 55 w zw. z art. 26 ustawy emerytalnej z uwagi na to, że pobiera on wcześniejszą emeryturę była obiektywnie wadliwa gdyż opierała się na błędnej wykładni, że pobieranie wcześniejszej emerytury wyłącza prawo do w/w przeliczenia. Za tę wadliwą wykładnię organ rentowy ponosi odpowiedzialność. Innymi słowy były wszelkie podstawy do tego, aby organ rentowy na skutek wniosku z dnia 11 czerwca 2014 r. przeliczył wnioskodawcy emeryturę na podstawie art.26 ustawy emerytalnej.

W związku z powyższym wyrok Sądu Okręgowego ustalający wnioskodawcy prawo do odsetek ustawowych z tytułu opóźnienia w wypłacie emerytury od (...)do dnia wypłaty jest prawidłowy. Sąd zatem nie dopuścił się błędnej wykładni art.85 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych ani art.118 ust.1 i 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Nie zaistniała też żadna sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego materiału dowodowego. Sąd I instancji prawidłowo przyjął bowiem, że organ rentowy pozostawał w zwłoce z wypłatą świadczenia od (...).

Z powyższych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania znajduje oparcie w § 9 ust.2 w zw. z § 10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.